សុន្ទរកថា

សម្តេចមហាបវរធិបតី ហ៊ុន ម៉ាណែត

នាយករដ្ឋមន្ត្រី នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ថ្លែងក្នុងពិធីបើកសន្និសីទចក្ខុវិស័យប្រទេសកម្ពុជា ឆ្នាំ ២០២៣

ក្រោមប្រធានបទ «ចក្ខុវិស័យប្រទេសកម្ពុជាឆ្នាំ ២០៣០ និង ឆ្នាំបន្តបន្ទាប់ទៀត៖ ការកំណត់មាគ៌ា សម្រាប់វិបុលភាព ប្រកបដោយភាពធន់, និរន្តរភាព និង បរិយាប័ន្ន»

សណ្ឋាគារសុខាភ្នំពេញ, ថ្ងៃទី ២៣ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០២៣

- *ឯកឧត្តម, លោកជំទាវ, អ្នកឧកញ៉ា, ឧកញ៉ា, លោក, លោកស្រី និង ភ្ញៀវកិត្តិយសទាំងអស់ជាទីមេត្រី!*

ថ្ងៃនេះ, ខ្ញុំពិតជាមានក្តីសោមនស្សរីករាយ ដោយបានចូលរួមជាអធិបតី ក្នុងពិធីបើក **សន្និសីទចក្ខុវិស័យប្រទេសកម្ពុជាឆ្នាំ២០២៣** ក្រោមប្រធានបទ **«ចក្ខុវិស័យប្រទេសកម្ពុជា ឆ្នាំ ២០៣០ និង ឆ្នាំបន្តបន្ទាប់ទៀត៖ ការកំណត់មាគ៌ា សម្រាប់វិបុលភាព ប្រកបដោយភាពធន់, និរន្តរភាព និង បរិយាប័ន្ន»** ។ ខ្ញុំសូមថ្លែងអំណរគុណ និងវាយតម្លៃខ្ពស់ចំពោះវិទ្យាស្ថានបណ្តុះ-បណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា (CDRI) ដែលបានសហការជាមួយស្ថាប័នអន្តរជាតិនានាជាច្រើន រៀបចំសន្និសីទដ៏មានសារៈសំខាន់នេះឡើង ។

ឆ្លៀតក្នុងឱកាសនេះ, ខ្ញុំក៏សូមសម្តែងនូវការស្វាគមន៍យ៉ាងកក់ក្តៅ ចំពោះថ្នាក់ដឹកនាំនៃក្រសួង-ស្ថាប័នរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល, វិស័យឯកជន, វិទ្យាស្ថានស្រាវជ្រាវ, អង្គការជាតិ និងអន្តរ-ជាតិ និង ដៃគូអភិវឌ្ឍន៍នានា ដែលបានអញ្ជើញចូលរួមដោយផ្ទាល់ក្នុងសន្និសីទនាពេលនេះ។

ខ្ញុំកត់សម្គាល់ឃើញថា ក្រោមកិច្ចសហការជាមួយស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធ **វិទ្យាស្ថាន CDRI** បានរៀបចំសន្និសីទប្រចាំឆ្នាំនេះចំនួន ១៤ លើករួចមកហើយ ពោលគឺចាប់តាំងពីឆ្នាំ ២០០៧ មកដល់ឆ្នាំ ២០២២ ដោយតែងតែទទួលបានការអញ្ជើញចូលរួមជាអធិបតីដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ពី **សម្តេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោ ហ៊ុន សែន** ប្រធានក្រុមឧត្តមប្រឹក្សាផ្ទាល់ព្រះមហាក្សត្រ និង

ជាអតីតនាយករដ្ឋមន្ត្រីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។ សន្និសីទថ្ងៃនេះគឺជា **សន្និសីទប្រចាំឆ្នាំលើកទី ១៥** ហើយក៏ជាការចូលរួមលើកទី១ របស់ខ្ញុំ ក្នុងតួនាទីជានាយករដ្ឋមន្ត្រីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។

ដូចគ្នានឹងរាជរដ្ឋាភិបាលអាណត្តិមុនៗដែរ, រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី៧ នៃរដ្ឋសភា ចាត់ទុកសន្និសីទនេះជាវេទិកាដ៏សំខាន់ ដែលផ្តល់ឱកាសឱ្យតួអង្គពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ ជាពិសេស **"ស្ថាប័នស្រាវជ្រាវ"** បានពិភាក្សា និងផ្លាស់ប្តូរយោបល់អំពីសមិទ្ធផល, បញ្ហាប្រឈម និង ទិសដៅយុទ្ធសាស្ត្រសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍ ដោយផ្តោតសំខាន់លើការអនុវត្តជាក់ស្តែងផង និងភាពបត់បែនទៅតាមការផ្លាស់ប្តូរនៃបរិការណ៍សកល និងតំបន់ផង ដើម្បីអាចនាំនាវាកម្ពុជាទៅកាន់វិបុលភាពប្រកបដោយភាពធន់ និរន្តរភាព និងបរិយាប័ន្ន ។ ដោយសារប្រធានបទឆ្នាំនេះ ផ្តោតលើការគិតគូរអំពីដំណើរកម្ពុជាក្នុងការឆ្ពោះទៅឆ្នាំ ២០៣០ និង ឆ្នាំបន្តបន្ទាប់, វត្តមានរបស់ឯកឧត្តម, លោកជំទាវ, អ្នកឧកញ៉ា, ឧកញ៉ា, លោក និង លោកស្រី ព្រមទាំងការចូលរួមពិភាក្សាចែករំលែកនូវមតិយោបល់ក្នុងថ្ងៃនេះ បង្ហាញពីការប្តេជ្ញាចិត្តខ្ពស់ ក្នុងស្មារតីរួមចំណែក និងសហការគ្នា គូសវាស, តម្រង់ទិស និងកំណត់ជោគវាសនាកម្ពុជា ។

– *ឯកឧត្តម, លោកជំទាវ, អ្នកឧកញ៉ា,ឧកញ៉ា, លោក, លោកស្រី!*

ប្រាកដណាស់ថា, ការគិតគូរទៅអនាគត ចាំបាច់ត្រូវឈរលើសមិទ្ធផលដែលសម្រេចបានកន្លងមក ពោលគឺការគិតពីអនាគតកាន់តែឆ្ងាយទៅមុខ ចាំបាច់ត្រូវពិនិត្យមើលអតីតកាល ដែលឱ្យមានមូលដ្ឋានគ្រប់គ្រាន់ ។ ក្នុងន័យនេះ, ខ្ញុំសូមអនុញ្ញាតរំលឹកឡើងវិញថា ក្នុងរយៈពេលជាងពីរទសវត្សរ៍ចុងក្រោយនេះ តាមរយៈ **នយោបាយឈ្នះ-ឈ្នះរបស់ សម្តេចតេជោ ហ៊ុន សែន** កម្ពុជាសម្រេចនិងរក្សាបាននូវសុខសន្តិភាពពេញលេញ, ជានាអធិបតេយ្យជាតិ, សណ្តាប់ធ្នាប់សង្គម, សន្តិសុខ, សុវត្ថិភាព និងស្ថិរភាពនយោបាយ ព្រមទាំងស្ថិរភាពម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ ដែលជាបុរេលក្ខខណ្ឌមិនអាចខ្វះបាន និងជាមូលដ្ឋានគ្រឹះដ៏រឹងមាំសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍសង្គម-សេដ្ឋកិច្ច ។ ជាមួយគ្នានេះ, កម្ពុជាកសាងបាននូវមូលដ្ឋានគ្រឹះសេដ្ឋកិច្ចរឹងមាំសម្រាប់កិច្ចអភិវឌ្ឍន៍ ដោយប្រកាន់យកប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចទីផ្សារ តាមរយៈ **១). ការបើកចំហរ** ការធ្វើពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិ ឈរលើគោលការណ៍ពហុភាគីនិយម រួមទាំងការធ្វើពិពិធកម្មទីផ្សារ និងទំនិញជាបន្តបន្ទាប់ ព្រមទាំងពង្រឹង និងពង្រីកការធ្វើសមាហរណកម្មសេដ្ឋកិច្ច និងជំរុញបន្ថែមនូវការតភ្ជាប់ក្នុងតំបន់, **២). ការជំរុញ និងទាក់ទាញការវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស** តាមរយៈការកែសម្រួលបរិយាកាសធុរកិច្ច និងវិនិយោគជាប្រចាំ ដើម្បីជាមូលដ្ឋានកសាងចន្ទល់ទ្រទ្រង់កំណើនសេដ្ឋកិច្ចថ្មីៗ ថែមទៀត, **៣). ការពង្រឹង និងស្តារហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរឹង** ដូចជា ផ្លូវ ថ្នល់ ទឹក និងភ្លើង ដើម្បីលើកកម្ពស់ការត-

ភ្ជាប់, ការចល័តធនធាន និងកម្លាំងពលកម្ម ក៏ដូចជាពង្រាយមូលដ្ឋានផលិតកម្ម, ៤). **ការបន្តអភិវឌ្ឍ និងលើកកម្ពស់មូលធនមនុស្ស** ដែលបានបាត់បង់ដោយសារសង្គ្រាម និងខកឱកាសទទួលបានការអប់រំ ដើម្បីចូលរួមក្នុងសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ច និងបង្កើនផលិតភាព, និង ៥). **ការកែទម្រង់ស្ថាប័ន និងអភិបាលកិច្ច**ជាប្រចាំ សម្រាប់ធានាប្រសិទ្ធភាពនៃការគ្រប់គ្រងប្រព័ន្ធនយោបាយ និងសេដ្ឋកិច្ច រួមទាំង ប្រព័ន្ធហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ និងប្រព័ន្ធធនាគារ ឱ្យមានប្រសិទ្ធភាព និងស័ក្តិសិទ្ធភាព ព្រម-ទាំងបែងចែកផ្លែផ្កាកំណើនឱ្យមានសមធម៌ និង បរិយាប័ន្ន ។

ជាលទ្ធផល, កម្ពុជាសម្រេចបានកំណើនសេដ្ឋកិច្ចរឹងមាំ ប្រកបដោយចីរភាពក្នុងអត្រាជាមធ្យមប្រមាណ ៧% ក្នុងមួយឆ្នាំ សម្រាប់រយៈពេលជាង ២ ទសវត្សរ៍កន្លងមក ដែលនាំឱ្យកម្ពុជាសម្រេចបានឋានៈជាប្រទេសមានចំណូលមធ្យមកម្រិតទាបក្នុងឆ្នាំ ២០១៥ ខណៈកម្រិតជីវភាពប្រជាជនមានភាពប្រសើរឡើង ដោយទំហំផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប (ផ.ស.ស.) កើនឡើងប្រមាណ ១០ ដង ពីប្រមាណ ៣,១១ ប៊ីលានដុល្លារអាមេរិក នៅឆ្នាំ ១៩៩៨ ដល់ប្រមាណ ២៩,៦០ ប៊ីលានដុល្លារអាមេរិក នៅឆ្នាំ ២០២២ ។ ជាមួយគ្នានេះ, ផ.ស.ស. សម្រាប់មនុស្សម្នាក់ បានកើនឡើងរហូតដល់ ៧ ដង គឺពីប្រមាណ ២៥៣ ដុល្លារអាមេរិក ក្នុងឆ្នាំ ១៩៩៨ ដល់ប្រមាណ ១ ៧៨៤ ដុល្លារអាមេរិក ក្នុងឆ្នាំ ២០២២; អត្រាភាពក្រីក្រធ្លាក់ចុះនៅក្រោម១០% នៅមុនវិបត្តិជំងឺកូវីដ-១៩ និងគម្លាតវិសមភាពសង្គមកាន់តែរួមតូច; រចនាសម្ព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចបានផ្លាស់ប្តូរពីសេដ្ឋកិច្ចពឹងផ្អែកជាចម្បងលើកសិកម្មប្រពៃណី ទៅជាសេដ្ឋកិច្ចពឹងលើឧស្សាហកម្ម និង សេវាកម្ម ដែលមានតម្លៃបន្ថែមខ្ពស់ជាងមុន; និង កម្ពុជាមានការតភ្ជាប់កាន់តែខ្លាំងទៅនឹងខ្សែច្រវ៉ាក់តម្លៃ និងផ្គត់ផ្គង់ក្នុងតំបន់ និងសកល ។ ស្របនឹងលទ្ធផលទាំងនេះ កម្ពុជាក៏សម្រេចបាននូវវឌ្ឍនភាពនៃការធ្វើពិពិធកម្មទំនិញ និងទីផ្សារនាំចេញគួរឱ្យកត់សម្គាល់ ដោយប្រមាណជា ១/៣ នៃរចនាសម្ព័ន្ធទំនិញនាំចេញបានផ្លាស់ប្តូរពីការពឹងផ្អែកខ្លាំងលើការនាំចេញផលិតផលកាត់ដេរប្រមាណជា ៩១% នាឆ្នាំ ២០០០ មកត្រឹម ៦២% នាឆ្នាំ ២០២២ ខណៈដែលផលិតផលឧស្សាហកម្មមិនមែនកាត់ដេរបានបង្កើនការរួមចំណែករបស់ខ្លួនក្នុងការនាំចេញសរុបពី ៩% មក ៣៨% ។ ជាមួយគ្នានេះ កម្ពុជាក៏បានពង្រីកទីផ្សារនាំចេញរបស់ខ្លួនបន្ថែមទៅកាន់ប្រទេសផ្សេងៗក្នុងតំបន់អាស៊ានបូក ៣ ដោយកាត់-បន្ថយជាបណ្តើរៗនូវការពឹងផ្អែកស្ទើរតែទាំងស្រុងទៅលើទីផ្សារសហរដ្ឋអាមេរិក និងអឺរ៉ុប ។

យ៉ាងណាមិញ, វិបត្តិជំងឺកូវីដ-១៩ បានបង្កឱ្យមានផលប៉ះពាល់ជាអវិជ្ជមាន និងបន្ទចបង្អាក់ដល់ការអភិវឌ្ឍរបស់កម្ពុជា ក៏ដូចជាបណ្តាប្រទេសផ្សេងៗទៀតលើសកលលោក ។ វិបត្តិនេះ បានក្លាយជាវិញ្ញាសាជាក់ស្តែងមួយ សម្រាប់សាកល្បងភាពធន់នៃសង្គម-សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា, សមត្ថភាពនៃប្រព័ន្ធសុខាភិបាល និងសមត្ថភាពធនធានរបស់កម្ពុជា ក្នុងការឆ្លើយតបនឹងវិបត្តិដែលមិនធ្លាប់មានពី

មុនមក ទាំងទំហំ និងទាំងជម្រៅ នៃការប៉ះពាល់លើសង្គម-សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ។ ក្នុងស្ថានភាពនោះ, កម្ពុជាត្រូវប្រយុទ្ធមិនគ្រាន់តែលើសមរភូមិសុខភាពសាធារណៈប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែត្រូវប្រយុទ្ធក្នុងសមរ-ភូមិអប់រំ, គាំពារសង្គម, ហិរញ្ញវត្ថុ ក៏ដូចជាសេដ្ឋកិច្ច ដោយរួមបញ្ចូលទាំងការរក្សាលំនឹងអាជីវកម្ម, លំនឹងជីវភាពប្រជាពលរដ្ឋ និងលំនឹងសតិអារម្មណ៍របស់ប្រជាជនជារួម ។ ទោះបីស្ថិតក្នុងស្ថានភាពដ៏លំបាកយ៉ាងនេះក្តី ក្រោមការដឹកនាំដ៏ប៉ិនប្រសព្វ និងឈ្លៀសវៃរបស់ **សម្តេចតេជោ** កម្ពុជាបានយកឈ្នះលើសមរភូមិកូវីដ-១៩, រក្សាបានលំនឹងសង្គម-សេដ្ឋកិច្ច និងឈានទៅបើកប្រទេសទាំងស្រុងឡើងវិញ ។

– *ឯកឧត្តម, លោកជំទាវ, អ្នកឧកញ៉ា, ឧកញ៉ា, លោក, លោកស្រី!*

ទោះបីកម្ពុជាទទួលបានជោគជ័យក្នុងសមរភូមិប្រឆាំងនឹងជំងឺកូវីដ-១៩, ស្លាកស្នាម និងផលប៉ះទង្គិចនៃវិបត្តិនេះនៅមិនទាន់បានលុបបំបាត់ទាំងស្រុងនៅឡើយ ខណៈដែលវិបត្តិផ្សេងៗទៀតក៏កំពុងបន្តកើតឡើង និងជះឥទ្ធិពលលើកម្ពុជា ក៏ដូចជាសកលលោកទាំងមូល ។ ក្នុងបរិការណ៍បែបនេះ ការស្តារសង្គម-សេដ្ឋកិច្ចឱ្យត្រលប់ទៅកាន់ **«គន្លងកំណើនសក្តានុពល»** វិញ ដោយសម្រេចបានកំណើនសេដ្ឋកិច្ចក្នុងរង្វង់ ៧% គឺជារបៀបវារៈនយោបាយចាំបាច់របស់រាជរដ្ឋា-ភិបាល នីតិកាលទី ៧ ។ ដោយឈរលើស្មារតី **«រក្សាសមិទ្ធផលចាស់ បង្កើតសមិទ្ធផលថ្មី»** និង **«គិតគូរជាសកល និងអនុវត្តតាមបរិការណ៍ក្នុងប្រទេស (Think Globally and Act Locally)»** កម្ពុជាត្រូវធ្វើការពិនិត្យឡើងវិញ និងកែសម្រួលរចនាសម្ព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ច និងជំរុញគាំទ្រដល់វិស័យទ្រទ្រង់កំណើនដែលមានសក្តានុពលស្រាប់និងជំរុញវិស័យថ្មីៗបន្ថែមទៀត ។

ក្នុងគោលដៅនេះ រាជរដ្ឋាភិបាល នីតិកាលទី៧ បានដាក់ចេញនូវ **យុទ្ធសាស្ត្របញ្ចកោណ- ដំណាក់កាលទី ១** ដើម្បី **កំណើន, ការងារ, សមធម៌, ប្រសិទ្ធភាព និង ចីរភាព** និងកំណត់យកនូវ **អាទិភាពគន្លឹះ ចំនួន ៥ ៖ មនុស្ស, ផ្លូវ, ទឹក, ភ្លើង និង បច្ចេកវិទ្យា** ដែលត្រូវបានឆ្លុះបញ្ចាំងជាចម្បងតាមរយៈ **បញ្ចកោណយុទ្ធសាស្ត្រ ចំនួន ៥** នៅក្នុងរចនាសម្ព័ន្ធនៃយុទ្ធសាស្ត្រទាំងមូល ។ **យុទ្ធសាស្ត្របញ្ចកោណ** ប្រកាន់យកទស្សនវិស័យវែងឆ្ងាយ ដោយកំណត់ទិសដៅអាទិភាព និងអនុវត្តជា ៥ ដំណាក់កាល ឈានឆ្ពោះទៅសម្រេចចក្ខុវិស័យវែងឆ្ងាយ ឈរលើបេសកកម្មជាប្រវត្តិសាស្ត្រចម្បងពីរ៖ (ទី១). ថែរក្សា និង ថែបំប៉នសុខសន្តិភាព ដែលសម្រេចបានមកដោយលំបាក ជាមួយនឹងការលះបង់មិនអាចកាត់ថ្លៃបាន និងពូនជ្រំចលនការនៃកំណើនសេដ្ឋកិច្ច និងការអភិវឌ្ឍជារួម និង (ទី២). កសាង និងពង្រឹងមូលដ្ឋានគ្រឹះ សម្រាប់ជំរុញ

សម្ទុះនៃការអភិវឌ្ឍប្រទេសជាតិ ដោយឆ្លងកាត់បង្គោលចរនៃការប្រែក្លាយខ្លួនជាប្រទេសមានចំណូលមធ្យមកម្រិតខ្ពស់នៅឆ្នាំ ២០៣០ ឆ្ពោះទៅសម្រេចបានចក្ខុវិស័យកម្ពុជា ឆ្នាំ ២០៥០។

– *ឯកឧត្តម, លោកជំទាវ, អ្នកឧកញ៉ា, ឧកញ៉ា, លោក, លោកស្រី!*

ខ្ញុំសូមយកឱកាសនេះគូសបញ្ជាក់ផងដែរថា ចាប់តាំងពីការដាក់ចេញនូវ **យុទ្ធសាស្ត្របញ្ចកោណ-ដំណាក់កាលទី ១** ក្នុងរយៈពេលជាង ២ ខែកន្លងទៅ, រាជរដ្ឋាភិបាលបានដាក់ចេញជាបន្តបន្ទាប់នូវ «**កម្មវិធីគោលនយោបាយអាទិភាព៦**» ដែលបានប្រកាសឱ្យអនុវត្តចំនួន ៣ រួចហើយ រួមមាន៖ (**ទី១**). ប្រកាសដាក់ឱ្យអនុវត្តនូវ «**យុទ្ធសាស្ត្រជាតិ ស្តីពីការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចក្រៅប្រព័ន្ធ ឆ្នាំ ២០២៣-២០២៨**», (**ទី២**). ប្រកាសដាក់ឱ្យអនុវត្តជាផ្លូវការនូវ «**ការពង្រីកវិសាលភាពមូលនិធិសមធម៌សុខាភិបាល ដល់គ្រួសារងាយរងហានិភ័យ**» និង (**ទី៣**). ប្រកាសដាក់ឱ្យអនុវត្តកម្មវិធី«**ការបណ្តុះបណ្តាលជំនាញវិជ្ជាជីវៈនិងបច្ចេកទេសដល់យុវជនមកពីគ្រួសារក្រីក្រនិងងាយរងហានិភ័យនៅទូទាំងប្រទេស**» ជាមួយនឹងអនុកម្មវិធីអាទិភាព «**របបសន្តិសុខសង្គមផ្នែកថែទាំសុខភាពដោយស្ម័គ្រចិត្ត តាមរបបភាគទានដល់អ្នកក្នុងបន្ទុករបស់សមាជិក ប.ស.ស.**» ។

ក្នុងអំឡុងពេលនេះ ក្នុងចំណោម «**វិធានការគន្លឹះ៥**» ដែលមានចរិតជាការកែទម្រង់ស្ថាប័ន រាជរដ្ឋាភិបាលបានសម្រេចរៀបចំនូវគណៈកម្មាធិការជាតិ ៣ រួមមាន (១). គណៈកម្មាធិការជាតិជំរុញការអនុវត្តវិធានការគន្លឹះក្នុងការកែទម្រង់រដ្ឋបាលសាធារណៈ, (២). គណៈកម្មាធិការជាតិជំរុញការអនុវត្តវិធានការគន្លឹះក្នុងវិស័យអប់រំ, (៣). គណៈកម្មាធិការជាតិជំរុញការអនុវត្តវិធានការគន្លឹះក្នុងវិស័យសុខាភិបាល ។ បន្ថែមលើសនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលក៏បានបង្កើតយន្តការ **ការរៀបចំ និងកិច្ចដំណើរការ របស់អាជ្ញាធរជាតិដោះស្រាយវិវាទក្រៅប្រព័ន្ធតុលាការ** ។

កាលពីសប្តាហ៍កន្លងទៅ, នៅក្នុង **វេទិការាជរដ្ឋាភិបាល-ផ្នែកឯកជនលើកទី ១៩,** ខ្ញុំបានសម្រេចដាក់ចេញនូវវិធានការមុតស្រួច ដែលមានចរិតជាការកែទម្រង់ស៊ីជម្រៅរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលអាណត្តិថ្មី ដើម្បីជំរុញដល់ការធ្វើពិពិធកម្មសេដ្ឋកិច្ច និងលើកកម្ពស់ភាពប្រកួតប្រជែងកម្ពុជា ក៏ដូចជាឆ្លើយតបនឹងកង្វល់របស់ផ្នែកឯកជន ដែលមានជិត ២០០ ដើម្បីកាត់បន្ថយថ្លៃធ្វើធុរកិច្ច និងការសម្រាលបន្ទុករបស់ប្រជាជនទូទៅ, លុបបំបាត់ និងកាត់បន្ថយនីតិវិធីរដ្ឋបាលមិនចាំបាច់នានា, ជួយសម្រួលដល់ធុរជន និងប្រជាពលរដ្ឋក្នុងការបំពេញកាតព្វកិច្ចតម្រូវរបស់ច្បាប់, បង្កើនប្រសិទ្ធភាពនៃការផ្តល់សេវាសាធារណៈ និងវិធានការជាច្រើនផ្សេងទៀត ។

ស្របនឹងការអនុវត្តកម្មវិធីគោលនយោបាយអាទិភាព,វិធានការគន្លឹះ និងវិធានការកែទម្រង់មុតស្រួចនានាដែលបានដាក់ចេញកន្លងមក កម្ពុជារំពឹងថានឹងសម្រេចបានកំណើនសេដ្ឋកិច្ច ក្នុង

អត្រា ៥,៦% នៅឆ្នាំ ២០២៣ និងបន្តងើបកាន់តែលឿន ក្នុងអត្រា ៦,៦% នៅឆ្នាំ ២០២៤ ។ ប្រាកដណាស់ថា ទស្សនវិស័យកំណើននេះ អាចនឹងមិនសម្រេចបានដូចការរំពឹងទុក ខណៈដែលកម្ពុជាប្រឈមនឹងហានិភ័យកាន់តែស្រួចស្រាល់ជាងមុន រួមមាន៖ ការថមថយសេដ្ឋកិច្ចចិន និងប្រទេសដែលជាដៃគូពាណិជ្ជកម្មកម្ពុជា, ការបន្តរឹតបន្តឹងគោលនយោបាយរូបិយវត្ថុ, អស្ថិរភាពប្រព័ន្ធហិរញ្ញវត្ថុសកល,ភាពកាន់តែតានតឹងនៃបញ្ហាភូមិសាស្ត្រនយោបាយនិងបញ្ហាគ្រោះធម្មជាតិជាដើម ។ ដោយឡែក, កម្ពុជាក៏មានលទ្ធភាពឈានទៅចាប់យកកាលានុវត្តភាពផ្សេងៗ ក្នុងបរិបទនៃការផ្លាស់ប្តូរនិម្មាបនកម្មសេដ្ឋកិច្ចក្នុងតំបន់ និងសកលផងដែរ ។

– *ឯកឧត្តម, លោកជំទាវ, អ្នកឧកញ៉ា, ឧកញ៉ា, លោក, លោកស្រី!*

ស្របនឹងទស្សនៈវិស័យនេះ កម្ពុជាចាំបាច់ត្រូវប្រកាន់យកស្មារតីនៃ **«ការកែទម្រង់ជាប្រចាំ និង បុរេសកម្មជានិច្ច»** ដោយព្យាយាមកសាងឱ្យបាននូវភាពធន់ ទៅតាមអាទិភាពដូចមាននៅក្នុងយុទ្ធសាស្ត្របញ្ចកោណ-ដំណាក់កាលទី ១ ក្នុងនោះរួមមាន ៖

ទី១. ការពង្រឹងប្រព័ន្ធរដ្ឋបាលសាធារណៈ ឱ្យកាន់តែស្អាតស្អំ, ឆ្លាតវៃ និងមានសមត្ថភាពខ្លាំងពូកែ គឺពិតជាមានភាពចាំបាច់ខ្ពស់ ដើម្បីអាចដោះស្រាយបញ្ហាសង្គម សេដ្ឋកិច្ច និងបរិស្ថានប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់ និងកសាងមូលដ្ឋានគ្រឹះរឹងមាំសម្រាប់ជំរុញកំណើនរឹងមាំ និងប្រកបដោយនិរន្តរភាព ។

ទី២. ការអភិវឌ្ឍមូលធនមនុស្ស ទាំងចំណេះ និងជំនាញ ដើម្បីលើកកម្ពស់ផលិតភាពសេដ្ឋកិច្ច ដើម្បីឈានទៅផ្លាស់ប្តូររចនាសម្ព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ច ពីសេដ្ឋកិច្ចពឹងផ្អែកលើកម្លាំងពលកម្មដែលមានជំនាញទាប ឱ្យទៅជាសេដ្ឋកិច្ចដែលពឹងផ្អែកលើជំនាញ និងបច្ចេកវិទ្យា ក៏ដូចជាការអភិវឌ្ឍប្រព័ន្ធគាំពារសង្គមប្រកបដោយបរិយាប័ន្ន ប្រសិទ្ធភាព និងចីរភាព ដើម្បីផ្តល់ការគាំពារ និងសន្តិសុខសេដ្ឋកិច្ចជូនប្រជាជន ឆ្លើយតបនឹងហានិភ័យនានា និងជំរុញទឹកចិត្តឱ្យប្រជាជនស្ថិតក្នុងសេដ្ឋកិច្ចក្រៅប្រព័ន្ធឱ្យចូលក្នុងប្រព័ន្ធ ដើម្បីទទួលបានកិច្ចគាំពារផ្សេងៗ ។

ទី៣. ការអភិវឌ្ឍសហគ្រាសធុនតូច និង មធ្យម ដែលជាឆ្អឹងខ្នងនៃសេដ្ឋកិច្ចក្នុងការបង្កើតមុខរបរ និងការងារជូនដល់ប្រជាជនកម្ពុជា គឺជាអាទិភាពចម្បងមួយ តាមរយៈការទទួលបាននូវការគាំទ្រផ្នែកបច្ចេកទេស និងហិរញ្ញវត្ថុ, បរិយាកាសធុរកិច្ចដែលប្រសើរជាងមុន និងការលើកទឹក-ចិត្តឱ្យចូលរួមក្នុងសេដ្ឋកិច្ចក្នុងប្រព័ន្ធ ។

ទី៤. ការបន្តពង្រឹងស្ថិរភាពហិរញ្ញវត្ថុ, ពិពិធកម្មវិស័យហិរញ្ញវត្ថុ ក៏ដូចជាការអភិវឌ្ឍវិស័យហិរញ្ញវត្ថុទាំងមូលប្រកបដោយភាពធន់ និងបរិយាប័ន្ន ទាំងវិស័យសាធារណៈ និងវិស័យឯកជន ជា

កត្តាចាំបាច់ ក្នុងការធានាបាននូវលំនឹងលំហូរឈាម ដើម្បីចិញ្ចឹមសុខភាពសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាឱ្យមានភាពធំធាត់ និងឈានទៅសម្រេចបាននូវកំណើនរឹងមាំ ប្រកបដោយនិរន្តរភាព ។

ទី៥. ការជំរុញការចាប់យកប្រយោជន៍ពីការវិវត្តយ៉ាងឆាប់រហ័សនៃបរិវត្តកម្មឌីជីថល និងឌីជីថលូបនីយកម្ម តាមរយៈការអនុវត្ត «ក្របខណ្ឌគោលនយោបាយសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គមឌីជីថលកម្ពុជា ២០២១-២០៣៥», «គោលនយោបាយរដ្ឋាភិបាលឌីជីថលកម្ពុជា ២០២២-២០៣៥» និងគោលនយោបាយពាក់ព័ន្ធផ្សេងទៀត ក៏ដូចជាការលើកកម្ពស់ការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចបៃតង និងភាពធន់ទៅនឹងអាកាសធាតុ តាមរយៈការគាំទ្រការពង្រីកកិច្ចសហប្រតិបត្តិការលើការកសាងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធបៃតង, ជំរុញការធ្វើអន្តរកាលថាមពល, និងប្រើប្រាស់បច្ចេកវិទ្យាបៃតងជាដើម ។

– *ឯកឧត្តម, លោកជំទាវ, អ្នកឧកញ៉ា, ឧកញ៉ា, លោក, លោកស្រី!*

វិលមកសន្និសីទវិញម្តង, ខ្ញុំមានចំណាប់អារម្មណ៍ជាខ្លាំងលើកិច្ចពិភាក្សាទាំងបីវគ្គ នៅថ្ងៃនេះ ដែលសុទ្ធតែជាប្រធានបទមានសារៈសំខាន់ ជាពិសេសផ្នែកគោលនយោបាយ សម្រាប់កម្ពុជាអាចត្រៀមខ្លួនឱ្យបានល្អ និងគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីសម្រេចបង្គោលចរផ្នាំ២០៣០ និងឆ្នាំបន្ត-បន្ទាប់ ខាងមុខទៀត ។ ដូចបានបញ្ជាក់ខាងលើ, សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាគឺជាសេដ្ឋកិច្ចបើកចំហរ ដូច្នេះការផ្លាស់ប្តូរជាវិជ្ជមាន និងអវិជ្ជមានពីកត្តាខាងក្រៅនឹងជះឥទ្ធិពលដោយផ្ទាល់ និងប្រយោលមកលើសក្តានុពលកំណើនកម្ពុជារយៈពេលមធ្យម-វែង ។ ដើម្បីជាការចូលរួមបំផុសគំនិត សម្រាប់ការពិភាក្សា, ខ្ញុំសូមលើកនូវការសង្កេតមួយចំនួនពាក់ព័ន្ធនឹងការវិវត្តនៃបរិការណ៍សកល ដូច-ខាងក្រោម៖

ទី១). ការប្រែប្រួលដ៏ជ្រាលជ្រៅមួយ នៃការផ្លាស់ប្តូរពីនិម្មាបនកម្មសេដ្ឋកិច្ច និងអភិបាល-កិច្ចអន្តរជាតិលក្ខណៈឯកប៉ូល ទៅរកប្រព័ន្ធពហុប៉ូលដែលកំពុងលេចចេញជារូបរាងបណ្តើរៗ;

ទី២).ការចាប់ផ្តើមពឹងផ្អែកកាន់តែខ្លាំងឡើងលើសេដ្ឋកិច្ចក្នុងតំបន់ ដើម្បីជំរុញការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ច នៅពេលដែលប្រទេសក្នុងតំបន់កាន់តែរីកចម្រើនឡើង និងសមាហរណកម្មកាន់តែស៊ីជម្រៅ ខណៈដែលសេដ្ឋកិច្ចធំៗសម្រេចបានកំណើនទាប;

ទី៣). ការរីកចម្រើនផ្នែកជីឌីថលបន្តមានសម្ទុះខ្ពស់ ជាពិសេសបញ្ញាសិប្បនិម្មិត ដែលបើកលទ្ធភាពក្នុងការជំរុញផលិតភាពឱ្យមានសម្ទុះខ្ពស់ឡើង និងអាចកាត់បន្ថយរយៈពេលនៃការ-រៀនសូត្រ ព្រមទាំងអាចពង្រាយបានទូលាយក្នុងរយៈពេលខ្លី; និង

ទី៤). ប្រភពហិរញ្ញប្បទានសម្រាប់ទ្រទ្រង់ការអភិវឌ្ឍ ក្នុងបរិការណ៍នៃការរឹតបណ្តឹងគោល-នយោបាយរូបិយវត្ថុ ជាពិសេសសម្រាប់ប្រទេសមានចំណូលមធ្យម, មានទំហំមិនគ្រប់គ្រាន់ និង មិនមានការសម្របសម្រួលល្អរវាងតួអង្គទាំងអស់ ទាំងពហុភាគី ទ្វេភាគី និងវិស័យឯកជន ។

ក្នុងន័យនេះ, ខ្ញុំចង់ឃើញសន្និសីទរបស់យើងនាថ្ងៃនេះ គឺជាវេទិកានៃការផ្លោះប្តូរយោបល់ត្រង់ទៅត្រង់មក ប្រកបដោយស្មារតីស្ថាបនា និងចូលរួមគិតគូរ អនុវត្ត និងទទួលខុសត្រូវរួមគ្នាលើជោគវាសនារបស់កម្ពុជា ។ ទន្ទឹមនឹងនេះ ខ្ញុំក៏ចង់ឃើញផងដែរថា លទ្ធផលនៃការសិក្សារបស់វិទ្យាស្ថាន CDRI នាពេលបន្តបន្ទាប់ នឹងមិនគ្រាន់តែជាការសិក្សាស្រាវជ្រាវបង្កើនការយល់ដឹងប៉ុណ្ណោះទេ ថែមទាំងជាឯកសារចង្អុលទិសគន្លឹះ សម្រាប់ជាធាតុចូលដល់រាជរដ្ឋាភិបាល ក្នុងការ-រៀបចំផែនការយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍនានា ក៏ដូចជាវិធានការគោលនយោបាយដើម្បីដំណោះស្រាយបញ្ហាប្រឈមទាំងឡាយដែលកំពុងកើតមាន និងនាពេលបន្តបន្ទាប់ រួមទាំងបញ្ហាប្រឈមនៅពេលដែលកម្ពុជាឆ្លងផុតពីឋានៈជាប្រទេសដែលមានការអភិវឌ្ឍតិចតួច នាឆ្នាំ២០២៧ ខាងមុខ, ការ-ពង្រឹង និងពង្រីកមូលដ្ឋានសេដ្ឋកិច្ចឱ្យបានរឹងមាំ និងមានពិពិធកម្មជាងមុន និង ការកសាងភាព-ធន់សង្គម-សេដ្ឋកិច្ច ដើម្បីឈានឆ្ពោះទៅសម្រេចចក្ខុវិស័យរយៈពេលវែងរបស់កម្ពុជា ។ ការចូល-រួមរបស់ ឯកឧត្តម លោកជំទាវ លោក លោកស្រី នៅថ្ងៃនេះ ពិតជាមានសារៈសំខាន់ ដែលបង្ហាញពីការលះបង់កម្លាំងកាយចិត្ត ដើម្បីអនាគតរបស់កម្ពុជា។

ខ្ញុំសង្ឃឹមជឿជាក់ថាសន្និសីទនាថ្ងៃនេះ នឹងប្រព្រឹត្តទៅដោយរលូន និងប្រកបដោយផ្លែផ្កា ។ ខ្ញុំសូមលើទឹកចិត្ត ឯកឧត្តម, លោកជំទាវ, អ្នកឧកញ៉ា, ឧកញ៉ា, លោក, លោកស្រីទាំងអស់ ចូលរួមឱ្យបានសកម្ម និងផុសផុល ក្នុងការពិភាក្សា ដើម្បីឱ្យសន្និសីទនាថ្ងៃនេះបញ្ចប់ទៅប្រកបដោយផ្លែផ្កា និងទទួលបានធាតុចូលសំខាន់ៗ សម្រាប់ជាជំនួយដល់ការវិភាគ និងការសន្និដ្ឋានរបស់វិទ្យាស្ថាន CDRI លើប្រធានបទដ៏មានសារៈសំខាន់ថ្ងៃនេះ ។

ជាចុងបញ្ចប់, ខ្ញុំសូមជូនពរ ឯកឧត្តម, លោកជំទាវ, អ្នកឧកញ៉ា, ឧកញ៉ា លោក, លោកស្រី និងភ្ញៀវកិត្តិយសទាំងអស់ ឱ្យទទួលបានជោគជ័យ ក្នុងគ្រប់ភារកិច្ច និងជួបប្រទះនឹងពរ និង ពុទ្ធពរទាំងប្រាំប្រការ គឺ អាយុ, វណ្ណៈ, សុខៈ, ពលៈ និងបដិភាណៈ កុំបីឃ្លៀងឃ្លាតឡើយ។

ខ្ញុំសូមប្រកាសបើក **សន្និសីទចក្ខុវិស័យប្រទេសកម្ពុជាឆ្នាំ ២០២៣** ចាប់ពីពេលនេះតទៅ៕

សូមអរគុណ!